

Î N C H E I E R E

25 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către
Sergiu Lupan și Victor Astahov împotriva Ministerului Justiției, intervenient
accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin
acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală,

împotriva deciziei din 07 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care
s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea
suplimentară din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 31 ianuarie 2017, Sergiu Lupan și Victor Astahov au depus cerere de
chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu
Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite
ale organului de urmărire penală.

În motivarea acțiunii, reclamantii au indicat că, 24 martie 2016, de către Secția
Urmărire Penală a Inspectoratului de Poliție Botanica, mun. Chișinău, a fost
intentată cauza penală conform semnelor componenței de infracțiune prevăzută de
art. 145 alin. (2), lit. j) Cod penal - omorul săvârșit cu deosebită cruzime. Motivul
pornirii urmăririi penale a servit faptul că la 24 martie 2016, în jurul orei 09:20, pe
teritoriul SA „Signal” a fost depistat cadavrul lui Veaceslav Pîrvan, având semne
evidente de moarte violentă. În legătură cu acest fapt, la 28 martie 2016 a fost reținut
Sergiu Lupan, iar la 29 martie 2016 – a fost reținut Victor Astahov, ambii fiind
bănuți de comiterea omorului persoanei menționate.

Sergiu Lupan și Victor Astahov au relatat că, la 29 martie 2016 de către
procurorul în Procuratura sectorului Botanica, mun. Chișinău, Roman Rusu, a fost
emisă ordonanța privind efectuarea percheziției la domiciliul reclamantului Victor
Astahov. Iar prin ordonanța din 31 martie 2016 a Procuraturii sectorului Botanica,
mun. Chișinău, a fost pus sub învinuire Sergiu Lupan, fiindu-i incriminată comiterea
infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2), lit. i) și j) Cod penal – omorul săvârșit de
două sau mai multe persoane cu deosebită cruzime. Prin încheierea din 31 martie
2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, în privința lui Sergiu Lupan a fost

aplicată măsura preventivă sub formă de arest preventiv pe un termen de 20 de zile, cu evidența termenului de arest din 28 martie 2016, ora 23:00 până la 17 aprilie 2016, ora 23:00. În aceeași zi, Judecătoria Botanica, mun. Chișinău a emis o încheiere de aplicare a măsurii preventive în privința lui Victor Astahov, sub formă de arest preventiv pe un termen de 20 de zile, cu evidența termenului de arest din 29 martie 2016, ora 10:15 până la 18 aprilie 2016, ora 10:15.

Reclamanții au afirmat că la aplicarea arestului preventiv, instanța de judecată și-a motivat încheierile prin faptul că dâșii ar fi comis o infracțiune intenționată, excepțional de gravă, nu dispun de un loc de muncă și o sursă sigură de venit, iar aflându-se la libertate pot comite noi infracțiuni, pot împiedica stabilirea adevărului în procesul penal și se pot eschiva de la organul de urmărire penală și instanța de judecată. Ulterior, la 05 aprilie 2016 și 07 aprilie 2016, Curtea de Apel Chișinău a respins recursurile declarate împotriva încheierilor din 31 martie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, reclamanții rămânând în arest preventiv.

Serghei Lupan și Victor Astahov au menționat că, fiind audiați în calitate de învinuiți, nu au recunoscut vinovăția în comiterea infracțiunii incriminate. Iar potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 651 din 17 mai 2016, după examinarea medico-legală a cadavrului lui Veaceslav Pîrvan s-au depistat plăgi tăiate și înțepate nepenetrante, oarbe pe membrele superioare și inferioare, ce au fost produse cu 30-40 de minute înainte de deces și nu au legătură cauzală cu decesul, iar la persoane vii condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată și conform acestui criteriu se califică ca vătămare ușoară, au fost depistate plăgi mușcate și rupte, care au fost produse post mortem posibil prin multiple mușcări de către animale carnivore și din acest motiv, nu se supun calificării medico-legale. Astfel, conform raportului de expertiză medico-legală, moartea lui Veaceslav Pîrvan a survenit în rezultatul hipotermiei generale (refrigerării). În consecință, la 30 septembrie 2016, Procuratura sect. Botanica, mun. Chișinău a emis ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a lui Sergiu Lupan și Victor Astahov, deoarece nu există fapta infracțiunii, procesul penal fiind clasat.

Reclamanții au susținut că au fost informați de către Procuratura sect. Botanica, mun. Chișinău despre faptul că au fost scoși de sub urmărire penală la 07 octombrie 2016, prin scrisorile nr. 18-10998 și nr. 18-1100. Astfel, din momentul clasării cauzei penale, toate acțiunile procedurale petrecute în cadrul cauzei penale sunt de drept ilegale, fiind de fapt erori judiciare, perchezițiile, reținerea și recunoașterea lor în calitate de învinuiți, aplicarea măsurii preventive sunt ilegale, fiindu-le prejudiciate drepturile fundamentale și anume, dreptul de a nu fi urmărit penal pe nedrept, dreptul de a nu fi privat de libertate și inviolabilitatea domiciliului. Toate acțiunile procesuale le-au cauzat un profund stres și neliniște, întrucât anterior niciunul din ei nu a fost în conflict cu legea, neavând antecedente penale. Au stat în detenție 21 de zile, iar stresul cauzat de gravitatea acuzațiilor aduse și de impactul acțiunilor de urmărire penală a fost extraordinar de puternic, fapt care justifică pe deplin pretențiile lor de reparare a prejudiciului moral.

Totodată, Sergiu Lupan și Victor Astahov au invocat că, fiind învinuiți în comiterea unei infracțiuni excepțional de grave și arestați preventiv, au suportat și prejudiciu material, Victor Astahov achitând apărătorului său onorariu de 4000 de lei, iar Sergiu Lupan – 5000 de lei, ultimul suportând și cheltuieli pentru alimente și medicamente în penitenciar în sumă de 1541,42 lei.

Reclamanții au solicitat încasarea din bugetul de stat în beneficiul lor a prejudiciului moral în sumă de 50000 de lei pentru fiecare, încasarea din bugetul de stat în beneficiul lui Sergiu Lupan a cheltuielilor pentru asistența juridică în sumă de 5000 de lei și a costului alimentelor și medicamentelor transmise în penitenciar în sumă de 1541,42 lei, încasarea din bugetul de stat în beneficiul lui Victor Astahov a cheltuielilor pentru asistența juridică în sumă de 4000 de lei, precum și a cheltuielilor de asistență juridică acordată în prezentul proces în sumă de 3000 de lei, pentru fiecare.

Prin hotărârea din 07 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Lupan și Victor Astahov.

S-a dispus încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Sergiu Lupan a prejudiciului material suportat prin achitarea alimentelor și medicamentelor trimise în penitenciar în sumă de 1541,42 lei, a prejudiciului moral în sumă de 10000 lei și a cheltuielilor pentru asistența juridică în sumă de 3000 lei.

S-a dispus încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Victor Astahov a prejudiciului moral în sumă de 10000 lei și a cheltuielilor pentru asistența juridică în sumă de 3000 lei. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată (vol. I, f.d. 84, 91-97).

La 10 august 2017, Ministerul Justiției a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 07 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Ulterior, la 21 august 2017, Sergiu Lupan și Victor Astahov, reprezentați de avocatul stagiar Alina Morărescu au depus cerere de apel împotriva hotărârii din 07 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond, în partea în care a fost respinsă acțiunea, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

Prin încheierea din 07 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel depusă de Sergiu Lupan și Victor Astahov, reprezentați de avocatului stagiar Alina Morărescu, deoarece a fost depus de o persoană care nu este în drept să declare apel.

Prin decizia din 22 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea din 07 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (vol. I, f.d. 143-152).

La 05 februarie 2018, Sergiu Lupan și Victor Astahov, reprezentați de avocatul Petru Balan au declarat recurs împotriva încheierii din 07 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii recurate, cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Prin decizia din 06 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție s-a respins recursul declarat de Sergiu Lupan și Victor Astahov și s-a menținut încheierea din 07 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău (vol. I, f.d. 178-183).

La 17 mai 2018, Ministerul Justiției de depus cerere de recurs împotriva deciziei din 22 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii depuse de Sergiu Lupan și Victor Astahov.

Ulterior, la 23 iunie 2018, Sergiu Lupan și Victor Astahov, reprezentați de avocatul Petru Balan au depus cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei recurate și a hotărârii din 07 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin încheierea din 05 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție s-au considerat inadmisibile cererile de recurs depuse de Sergiu Lupan, Victor Astahov și Ministerul Justiției (vol. I, f.d. 209-215).

La 05 martie 2019, Sergiu Lupan și Victor Astahov au depus cerere de emitere a unei hotărâri suplimentare, prin care au solicitat încasarea din bugetul de stat în beneficiul lui Sergiu Lupan a prejudiciului material, compus din cheltuielile pentru asistența juridică în cadrul cauzei penale în sumă de 5000 lei și în beneficiul lui Victor Astahov a prejudiciului material, compus din cheltuielile pentru asistența juridică în cadrul cauzei penale în sumă de 4000 lei.

Prin hotărârea suplimentară din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis cererea depusă de Sergiu Lupan și Victor Astahov.

S-a dispus încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Sergiu Lupan a prejudiciului material, compus din cheltuielile pentru asistența juridică în cadrul cauzei penale în sumă de 5000 lei.

S-a dispus încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Victor Astahov a prejudiciului material, compus din cheltuielile pentru asistența juridică în cadrul cauzei penale în sumă de 4000 lei (vol. I, f.d. 238-239).

La 24 iunie 2019, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii suplimentare din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a cererii de emitere a unei hotărâri suplimentare.

Prin decizia din 07 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea suplimentară din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central (vol. II, f.d. 12-15).

În motivarea soluției, instanța de apel a constatat existența probelor care demonstrează pretențiile de încasarea a cheltuielilor pentru asistența juridică în cadrul cauzei penale, deoarece la materialele cauzei sunt anexate copiile bonurilor de plată și anume în cazul lui Victor Astahov este dispoziția de plată seria XL nr. 989791 din 07 decembrie 2016 în sumă de 4000 lei, iar în cazul lui Sergiu Lupan este dispoziția de plată seria XL nr. 989770 din 29 martie 2016 în sumă de 5000 lei. Astfel, Colegiul civil a considerat că aceste cheltuieli au fost reale, necesare și corespunde cuantumului serviciilor avocațiale în cadrul procesului penal, fiind calificat drept prejudiciu cauzat intimaților, ce urmează a fi recuperat din contul statului.

La 03 ianuarie 2020, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 07 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei recurate și a hotărârii suplimentare din 21 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a solicitărilor de încasarea a cheltuielilor de asistență juridică.

În motivarea recursului, recurentul a invocat dezacordul cu decizia contestată, considerând-o neîntemeiată și pasibil de a fi casată.

Ministerul Justiției a relatat că intimații urmau să justifice existența și întinderea sumei solicitate spre încasare, prezentând probe veridice, pertinente și concludente, or, nerespectarea principiului probațiunii, are ca efect respingerea acțiunii ca nefondată. Astfel, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, pe care prima instanță le consideră constatate, nu au fost dovedite prin probe. Prima instanță a constatat existența unui prejudiciu material, compus din cheltuieli de asistență juridică, deși acest fapt nu a fost dovedit prin probe veridice și suficiente, iar prejudiciul urmează a fi privit ca o compensare și nu ca obținerea unor foloase.

La 03 februarie 2020, în adresa intimaților Sergiu Lupan, Victor Astahov și intervenientului accesoriu Procuratura Generală a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (vol. II, f.d. 28).

La 14 februarie 2020, Procuratura Generală a depus referință la cererea de recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 07 noiembrie 2019, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a cererii de emitere a unei hotărâri suplimentare.

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimații Sergiu Lupan și Victor Astahov să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată participanților la proces la 09 decembrie 2019, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele cauzei (vol. II, f.d. 16-17), însă date despre recepționarea deciziei de către Ministerul Justiției, la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul în termenul prevăzut de lege.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile

prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) Cod de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată cu obiectivele securității raporturilor juridice și bunei administrări a justiției, după caz, s-a accentuat rolul instanței supreme de a interpreta uniform legea și de a soluționa litigiile apărute în cadrul aplicării legilor, în raport cu obiecțiile formulate în recurs. Deci, în opinia instanței, normele de drept nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurentului de acces la instanță.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O., instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză și de trăsăturile speciale ale procedurii în ordine de recurs (a se vedea, inter alia, *Latourniere vs Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). În concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, *mutatis*

mutandis, Kukkonen vs Finlanda (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; Papaioannou vs Grecia, 2 iunie 2016, parag. 45; Baydar vs Olanda, 24 aprilie 2018, parag. 46; Guelfucci vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce esența și temeiurile din recursul dedus judecătii, inclusiv și argumentele din el, nu sunt în stare să afecteze legalitatea deciziei atacate sau a procedurii în ansamblu.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ministerul Justiției urmează a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu